

Europa's religieuze toekomst in gevaar?

Philip Jenkins, *Gods werelddeel. Christendom, islam en de religieuze crisis in Europa* (Amsterdam: NieuwAmsterdam Uitgevers, 2010), ISBN 978-90-468-0788-0, 480 blz., € 29,95.

Veel Amerikaanse politici en opiniemakers zien, kijkend naar Europa, een doemscenario van een continent waar het christendom overlopen wordt door de islam. Dat sombere beeld verdient de nodige nuancering, zo betoogt Philip Jenkins – hoogleraar Geesteswetenschappen aan Pennsylvania State University – in zijn monumentale boek *Gods werelddeel. Christendom, islam en de religieuze crisis in Europa*. Volgens Jenkins valt het om allerlei redenen wel mee met de dreiging van de islam in Europa. En tegelijk ziet hij op het Europese continent hoopvolle tekenen van een christelijk reveil.

Een belangrijk argument van Jenkins is de rol van de Europese media. Positieve signalen over moslimmigranten beschouwen kranten en tv-zenders vrijwel nooit als nieuws, terwijl etnische conflicten ten onrechte gepresenteerd worden als religieuze problemen. Opmerkelijk is ook dat de niet-westerse immigranten zich vooral vestigen in de grote (industrie)steden, juist op die plekken waar de media geconcentreerd is. Zo is ongeveer 40 procent van de Franse moslims woonachtig in het conglomeraat rond Parijs, terwijl je in Duitsland veel immigrantenconcentraties aantreft in het Ruhrgebied en in oude industriesteden als Hamburg of Berlijn. Daarbij zijn de media in veel Europese landen minder divers dan bijvoorbeeld de Amerikaanse – waar etnische groepen zich prominenter kunnen uiten – waardoor Europeanen vaak eenzijdige of beperkte boodschappen te lezen, horen of zien krijgen wanneer het over moslims gaat.

Gods werelddeel beklemtoont terecht dat de moslimimmigratie in Europa een volstrekt nieuw fenomeen is, dat pas sinds een halve eeuw echt op stoom is gekomen. 'Toevallig' valt de groei van de immigratie precies samen met de opkomst van het moslimterrorisme, met name sinds 1979, toen in Iran een staatsgreep plaatsvond onder Khomeini en toen de Sovjet-Unie Afghanistan binnenviel. Maar zo toevallig is dat samenvallen nu ook weer niet, aldus Jenkins. Hij ziet het moslimextremisme juist als een wanhopige reactie op de sterke verwestering van de islam door de immigratie naar Europa. Niet voor niets is het merendeel van de wahhabistische aanslagen (veelal gepleegd door hardliners uit Saudi-Arabië of Egypte) gericht op de ketterse 'moslimbroeders' in omliggende landen en minder op de westerse christenheid.

Andere plausibele argumenten die *Gods werelddeel* naar voren haalt om de dreiging van de islam te relativiseren, zijn het feit dat bij veel moslims (na enkele generaties) het moskeebezoek daalt – in Frankrijk bijvoorbeeld gaat slechts 5% van de moslims regelmatig ter moskee –, de enorme diversiteit onder immigrerende moslims en het sterk kelderende geboortecijfer onder islamitische nieuwkomers.

Dat het Europese christendom in een crisis verkeert, ontkent Jenkins niet. Maar de situatie is veel rooskleuriger dan de media doen voorkomen. De komst van Afrikaanse en Aziatische christenen naar Nederland betekent een stevige culturele én religieuze injectie voor het christelijk geloof in ons land.

Jenkins' boek is onderhoudend, maar ook langdradig. Verscheidene keren valt de auteur in herhaling, vooral wanneer het over de geschiedenis van het moslimterrorisme gaat. De argumenten die de auteur aandraagt zijn overtuigend. Toch had hij zijn betoog nog sterker kunnen maken door zijn stellingen met cijfermateriaal te ondersteunen. Op internet zijn rapporten te vinden van bijvoorbeeld de FBI en Interpol, waaruit blijkt dat moslims slechts een kleine minderheid plegen van de aanslagen in de Verenigde Staten (van 1980 tot 2010 6%

van het totaal) en in Europa (tussen 2006 en 2008 slechts 0.4%). Het meeste extremistische geweld in de Verenigde Staten moet – opmerkelijk genoeg – op het conto worden geschreven van latino's (42%), linkse actiegroepen (24%) en joden (7%).

Het boek van Jenkins en bovengenoemde cijfers rechtvaardigen een tweede *Fitna*-film, maar met een andere regisseur en inhoud dan de release uit 2008. Want het zijn vooral de media die een verkeerd beeld van de realiteit schetsen en daarmee de maatschappelijke vrede in Nederland (en elders) onnodig op de proef stellen.

Enne Koops

Gepubliceerd in: *Transparant* 22.1 (2011).